

EN FREMTID UDEN VOLD MOD KVINDER OG BØRN

To år med strafbar psykisk vold

1. april 2019 – 1. april 2021

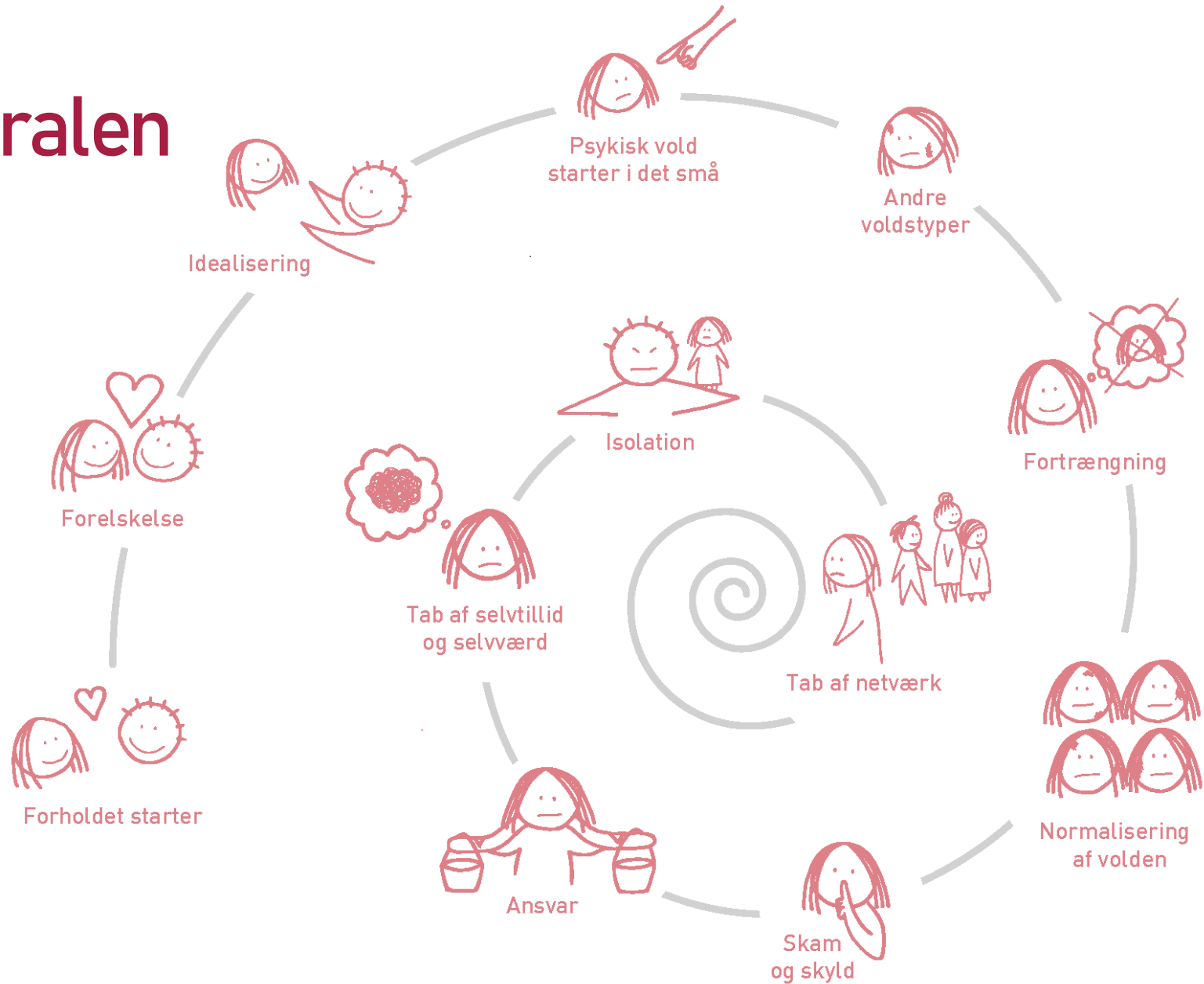
Lisbeth Jessen, direktør i Danner

Psykisk vold mod kvinder er den mest udbredte form for partnervold

- 4 ud af 100 kvinder i alderen 16–64 år og 1 ud af 100 mænd i alderen 16–64 år oplever at være udsat for psykisk partnervold
- Psykisk vold går forud for 75% af alle partnerdrab
- Ca. 12 kvinder udsættes for partnerdrab årligt i DK. 85% af alle partnerdrab begås mod kvinder
- 98% af kvinderne på danske krisecentre har været udsat for psykisk vold

Voldsspiralen

Voldens konsekvenser

Psykiske tegn og konsekvenser

- Indre uro
- Nedtrykt/tristhed
- Koncentrations- og hukommelsesbesvær
- Virker nervøs og ængstelig
- Stress-relaterede sygdomme
- Selvskadende adfærd
- Misbrug, selvmedicinering
- Lavt selvværd
- Selvmordstanker og selvmordsforsøg
- Psykisk mistrivsel
- Angst, depression, PTSD
- ...

Voldens konsekvenser

Sociale tegn og konsekvenser

- Tendens til at isolere sig
- Giver utroværdige forklaringer
- Udviser grænseløshed og risikoadfærd i forhold til farer og har svært ved at beskytte sig selv
- Er opfarende eller aggressiv
- Udøver vold mod andre
- Seksuel mistrivsel
- Præstationsevne
- Svækket forældreevne blandt mødre
-

Straffelovens § 243:

"Den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, straffes for psykisk vold med bøde eller fængsel indtil 3 år."

Betingelser for strafbar psykisk vold:

- **Tilknytning til forurettedes husstand:** Gerningsmanden skal have eller tidligere have haft nær tilknytning til offerets husstand eller være del af denne.
- **Hyppighed og varighed:** Den psykiske vold skal være begået gentagne gange over en vis periode.
- **Adfærden:** Adfærden kan betegnes som værende nedværdigende, forulempende eller krænkende.
- **Grov:** Adfærden skal samlet set betegnes som grov.
- **Egnet til utilbørligt at styre:** Adfærden skal være egnet til at styre offeret. Det vil sige en form for kontrol, der forhindrer offeret i at udfolde sig frit.

Eksempler på adfærd

Nedværdigende:

- ignorerer personen eller åbenlyst behandler denne dårligere end andre.
- indfører et regelsæt, der udstiller eller ydmyger personen, berøver personen indflydelse på egne forhold.
- omtaler personen, som om denne ikke er noget værd.

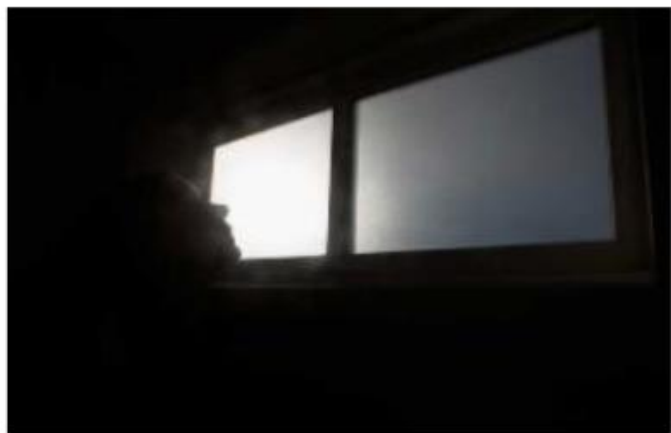
Forulepende:

- giver fejlagtig information til offentlige myndigheder f.eks. Falsk anmeldelse.
- sender private billeder af personen til andre.

Krænkende:

- Overskrider vedkommendes grænser.
- Manipulerer personen og giver denne urimelig kritik.

Andet: f.eks. isolere en person fra nærmeste familie eller netværk, beslutte hvornår en person må sove, indgå i sociale sammenhænge etc., overvåge en person uden samtykke.

To år med strafbar psykisk vold

- Erfaringer fra praktikerfeltet

Analyse baseret på data og interviews

To år med strafbar psykisk vold
har undersøgt virkningen af
straffelovens § 243.

Rapporten indeholder:

- Interviews med efterforskere
- Interviews med chefanklagere
- Overblik over alle anmeldelser fra 1. april 2019 til 1. april 2021
- Gennemgang af udvalgte domme

I alt 38 domme pr. 1. april 2021

- Der er faldet dom i 38 sager om psykisk vold
- Kun én af de 38 domme handler udelukkende om psykisk vold
- Sagen blev afgjort ved byretten i Nykøbing Falster den 21. december 2020. Afgørelsen er ikke endelig, da den er anket.

Efterforskning af psykisk vold kræver ekstra ressourcer – og særlig viden

- Afhøring og efterforskning er ressource- og tidskrævende – langt mere end sager om fysisk vold. Der er en omfattende bevisbyrde, der skal løftes: En afhøring kan f.eks. vare timer: Man skal mange år tilbage i tiden og have mange detaljer med.
- Der er hos politi og anklagemyndighed forståelse for, at sager om psykisk vold kræver noget særligt.
- Krisecentrene hjælper kvinderne med en detaljeret tidslinje over den psykiske vold. Det er meget krævende for kvinder i krise. Der er her en oplevelse af, at kvinderne bliver mødt forskelligt af systemet.
- Faglig viden og forståelse for kompleksiteten i den psykiske vold er helt afgørende for, om kvinden oplever at blive mødt med tillid af systemet.

→ **Personale og tidsmæssige ressourcer er altså helt afgørende, ligesom der skal være fokus på, at kvinderne mødes ens uanset hvor i landet, de anmelder psykisk vold.**

Efterforskning kræver ekstra ressourcer

- uddrag af interview fra rapporten

"Jeg kan godt bruge 50 timer på en sag om psykisk vold. Det er ikke unormalt. Almindelige fysisk vold sager er slet ikke lige så omfattende. Så det er noget, der tapper politiresourcerne, at vi har fået den her § 243. Det er ikke noget, du kan lave på et treholdsskift. Det skal op i efterforskningsafdelingen. Og så skal man give tiden til det. Det er det, der kniber en gang imellem, fordi de kræver rigtig mange ressourcer. Hvis man ikke får prioriteret tiden, så får man heller ikke sagerne. Det gør man ikke."

Per Suhr Olsen, Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi

Traditionelle efter- forskningsmetoder er utilstrækkelige

- Udfordringer ift. efterforskning og bevisbyrde afspejles bl.a. i, at en del sager henlægges på grund af bevisets stilling.
 - Iflg. politi og anklagemyndighed gælder det særligt, når der bliver tale om "påstand mod påstand".
 - Krisecentrene oplever, at politiet har et stort fokus på fysiske beviser og hvilke vidner, der har været til konkrete episoder.
- Behov for at gå fra et hændelsesbaseret fokus til afdækning af et mønster.
Det kræver nye efterforskningsmetoder.

Traditionelle efterforskningsmetoder er utilstrækkelige

- uddrag af interview fra rapporten

"Det er jo komplekst, at politiet er meget optaget af, om der har været vidner, og hvad kvinden har haft af fysisk dokumentation for den psykiske vold. Det er en traditionel måde at kigge på bevisførelse på, som efterlader efterforskningen af den psykiske vold ret svær, fordi der fx ikke altid er vidner. Det er ikke altid, at man kan bevisliggøre, eller har viden om hvordan man kan bevisliggøre, den psykiske vold. Jeg ved, at man sagtens kan gå ind bagom i en telefon og undersøge alt muligt, men der er sjældent alment kendskab til det. Så det der blik på, hvordan man kan dokumentere det, det synes jeg er statisk og lidt demotiverende."

Lisbeth Mosebo, Souschef, Danners krisecenter.

For stor del af byrden hviler på offeret

- Hvis efterforskningen fastholder et traditionelt fokus på fysiske beviser og vidner, så er der risiko for at ofrene efterlades med for stor del af byrden.
- Politiet kan i højere grad sikre digitale beviser, herunder gennem tjek af offerets telefon for overvågningssoftware.
- Offerets forklaring skal i højere grad søges understøttes i efterforskningen, f.eks. gennem afhøring af personer, der kan forklare vedkommendes ændring i adfærd over tid.

→ Der er opmærksomhed på dette, men der er behov for ensartethed og styrket fokus på tværs af landet.

For stor del af byrden hviler på forurettede

- uddrag af interview fra rapporten

"Anklageren skal kunne løftebevisbyrden. Vidnebeviset er et centralt bevis, og man vil gerne have objektive verificerbare beviser til at støtte en vidneforklaring. I sager om fysisk vold vil man således ofte som bevismiddel have dokumentation for skader efter vold. Psykiske skader er svære at dokumentere, og de forurettede i sager om psykisk vold vil, i sagens natur fordi de netop måske i årevis har været udsat for nedværdigende behandling, være usikre og vil måske være tilbøjelige til at ville undgå en retssag. Vi skal her lære at føre beviser på en anden måde, end vi er vant til, og vi skal tænke bredere på, hvorledes vi kan dokumentere den psykiske vold, fx ved at lade andre vidner berette om ændret adfærd over tid hos den forurettede e.l."

Gyrithe Ulrich, vicesstatsadvokat, Statsadvokaten, København

Der er behov for yderligere retspraksis

- uddrag af interview fra rapporten

” Faldgruberne er, hvis der bliver henlagt for mange sager og ikke kan føres tilstrækkelige sager til dom. Dét tror jeg, at hvis man får det indtryk som borger, at man kan komme med alle de sager, man vil, uden at der sker noget. så har vi fejlet. Så vi må snakke om, hvordan vi fastholder, at folk anmelder, og at de tør anmelde. Vi betræder nyt land her. Men vi skal ikke konkludere at det er gået galt, før vi får en evaluering.”

Søren Pape Poulsen (K), forh. Justitsminister

Konklusioner

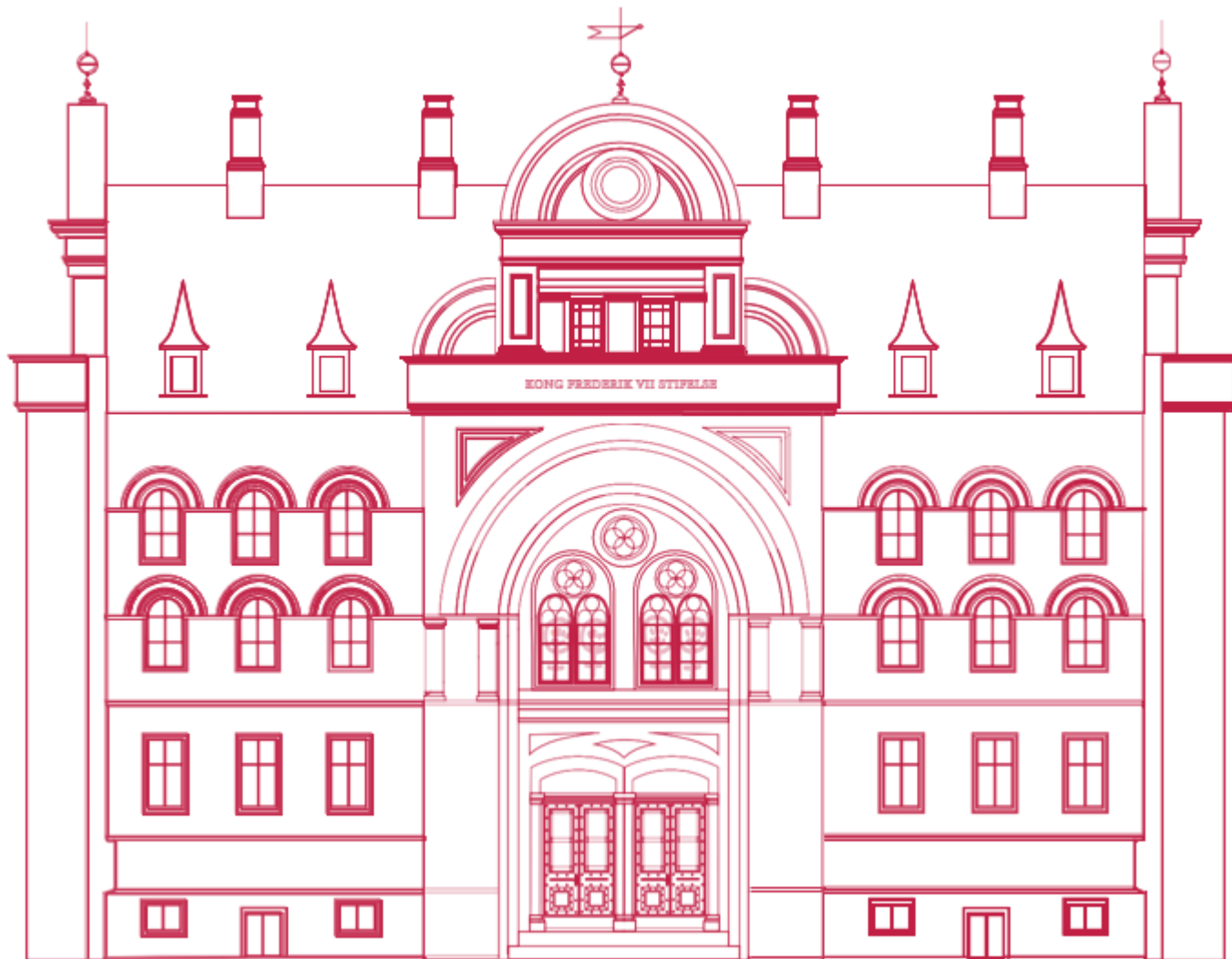
- Sager om psykisk vold har en særlig karakter
- Behov for specialiseret viden
- Flere anmeldelser om psykisk vold skal efterforskes
- Det må aldrig blive forurettedes opgave at skulle bevise den psykiske vold
- Formel sidestilling af psykisk vold og fysisk vold – men ikke i praksis
- Der må ikke være forvirring om grænserne for strafbar psykisk vold

Danners 8 anbefalinger:

1. Politikredsene skal implementere Rigsadvokatens meddelelse om psykisk vold
2. Justitsministeren skal nedsætte et permanent tværfagligt udvalg
3. Efterforskning og bevissikring af psykisk vold skal sikres tilpassede ressourcer
4. Inddrag viden fra fagpersoner, der dagligt arbejder med psykisk vold, fx krisecentre
5. Nye tilgange og metoder til efterforskning og bevissikring
6. Ansvar for dokumentation af psykisk vold må aldrig være hos forurettede og det skal anmeldelsesproceduren tage højde for
7. Ofre for psykisk vold skal have samme muligheder som ofre i voldtægtssager
8. Personer fra omgangskredsen skal i udgangspunktet altid afhøres

EN FREMTID UDEN VOLD MOD KVINDER OG BØRN

Tak